

[Moskalj protiv Hrvatske \(broj 60272/21\), 15.10.2024.](#)

Povreda člana 6. Ek (pristup sudu)

Dana 15. listopada 2024. Europski sud za ljudska prava (dalje: „Europski sud“) objavio je presudu u predmetu Moskalj protiv Hrvatske, u kojoj je utvrdio da je došlo do povrede prava na pristup sudu, jednog aspekta prava na pošteno suđenje zajamčenog člankom 6. Konvencije, jer podnositeljici nisu dosuđeni troškovi izvanparničnog postupka za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku i postupka koji je uslijedio pred Ustavnim sudom.

Podnositeljica je pred Općinskim građanskim sudom u Zagrebu (dalje: „Općinski sud“) pokrenula ovršni postupak radi predaje djeteta na temelju ranije pravomoćne presude. Ista je tijekom trajanja tog ovršnog postupka podnijela zahtjev za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku predsjednici Općinskog suda, koja ga je odbila. Podnositeljica je protiv rješenja predsjednice Općinskog suda podnijela žalbu, ali je Županijski sud u Zagrebu (dalje: „Županijski sud“) istu odbio, pa je podnositeljica podnijela ustavnu tužbu Ustavnom sudu. Podnositeljica je u svom zahtjevu za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku, žalbi, i ustavnoj tužbi potraživala naknadu troškova za sastavljanje istih.

Ustavni sud je utvrdio da je došlo do povrede prava na suđenje u razumnom roku i prava na poštovanje obiteljskog života, podnositeljici dosudio 5.000,00 HRK (664,00 EUR) na ime naknade štete zbog duljine ovršnog postupka koji se odnosio na predaju njezina djeteta, te naložio Općinskom sudu da provede ovršni postupak u roku od 30 dana. No, Ustavni sud je odbio njezin zahtjev za naknadu troškova izrade ustavne tužbe, koji je iznosio 6.125,00 HRK (813,00 EUR), te troškova nastalih u odnosu na ostala pravna sredstva zbog duljine postupka koje je prethodno morala iskoristiti i koji su, prema podnositeljici zahtjeva, iznosili 2.500,00 HRK (332,00 EUR).

Podnositeljica je pred Europskim sudom prigovarala da joj je Ustavni sud trebao dosuditi naknadu troškova koje je snosila tijekom izvanparničnog postupka za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku i ustavnosudskog postupka, te da je, odbivši joj dosuditi te troškove, prouzročio povredu prava na pristup sudu.

Europski sud je prvo izložio svoju dotadašnju praksu o ovom pitanju. U skladu s tom praksom, kada troškovi postupka premašuju dosuđeni iznos naknade štete, postoji oboriva presumpcija da je došlo do povrede prava na pristup sudu, te je potrebno iznijeti posebno opravdane razloge kako bi se ona oborila.

Europski sud je naglasio da je u ovom predmetu Ustavni sud radi povrede prava na suđenje u razumnom roku i na poštovanje obiteljskog života dosudio iznos od 5.000,00 HRK (553,61 EUR), dok je odbio dosuditi naknadu troška za sastavljanje ustavne tužbe, koji je prema Odvjetničkoj tarifi iznosio 6.125,00 HRK (812,93 EUR).

Utvrдио je, stoga, da je naknada štete zbog povrede prava koju je Ustavni sud dosudio podnositeljici manja od troška koji je podnositeljica morala snositi pred Ustavnim sudom, zbog čega je došlo do nerazmjernog ograničenja prava na pristup sudu, osim ako za to postoje posebno opravdani razlozi.

Stoga je Ustavni sud trebao, u svom obrazloženju, iznijeti posebno opravdane razloge za svoju odluku o troškovima, a ne se tek pozvati na članak 23. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu. Europski sud je utvrdio da takvih posebno opravdanih razloga za nedosuđivanje troškova u ovom predmetu nije bilo, te je stoga utvrdio da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije.

Europski Sud je podnositeljici dodijelio iznos 1.016,00 EUR na ime naknade imovinske štete, odnosno troškova izvanparničnog postupka za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku i postupka pred Ustavnim sudom.

Europski sud joj je dodijelio i iznos od 865,00 EUR na ime naknade troškova postupka pred Europskim sudom, te iznos od 3.000,00 EUR na ime naknade neimovinske štete.¹

[Nsingi protiv Grčke² \(broj 27985/19\), 15.10.2024.](#)

Povreda člana 5. st. 1. i 5. Ek

Podnosilac predstavke je Yannick Nsingi, državljanin Konga. Živi u Solunu (Grčka).

Podnosioca predstavke je 6. juna 2018. uhapsila policija u Ateni. Nakon provjere identiteta registriran je u policijskoj stanici Omonia pod imenom "O.C.", koje je bilo ime osobe koja je osuđena na osam mjeseci zatvora zbog posjedovanja narkotika i u vezi s tim se za njom tragalo. Podnosilac predstavke je 14. juna 2018. izveden pred tužitelja koji je naredio da ga se pošalje u zatvor.

Nakon što se utvrdilo da podnosilac predstavke nije osoba za kojom se tragalo podnosilac predstavke je pušten iz zatvora. Zahtjev podnosioca predstavke za naknadu štete zbog toga što je poslan na izdržavanje kazne koja je izrečena drugoj osobi, sa kojom je bio zamijenjen, je odbijen. Domaći sud je utvrdio da situacija podnosioca predstavke ne spada u opseg člana 533. ZKP-a, koji je osiguravao pravo na naknadu samo za pojedince koji su bili pritvoreni u istražnom zatvoru i kasnije oslobođeni, one koji su bili zatvoreni zbog osude koja je naknadno preinačena u konačnoj presudi po žalbi ili, na kraju, one koji su bili osuđeni, zatvoreni i naknadno, nakon ponovljenog suđenja, oslobođeni. Domaći sud je također istakao da zakonodavac nije predvidio pravo na naknadu osobama koje su bile lišene slobode i čiji prigovori su bili dopušteni. Također, član 533. nije predvidio njegovu primjenu na situacije kao što je podnositeljeva.

Pozivajući se na član 5. st. 1. i 5. (pravo na slobodu i sigurnost / pravo na naknadu), podnosilac predstavke se žali da je nezakonito bio u zatvoru od 6. juna do 21. novembra 2018. godine (168 dana) te da nije mogao dobiti naknadu za nezakonito pritvaranje.

Evropski sud je zauzeo stajalište da je potpuni nedostatak obrazloženja domaćeg krivičnog suda očito prekršilo načelo zaštite od proizvoljnosti ugrađeno u član 5. stav 1., posebno s obzirom na činjenicu da je podnosilac predstavke u to vrijeme bio u zatvoru na osnovu presude kojom je drugoj osobi izrečena kazna zatvora u trajanju od osam godina. Što se tiče prava na naknadu štete predviđenog ZKP, Evropski sud je istaknuo da je domaći sud odbio tužbu podnosioca predstavke jer njegova situacija ne potpada ni pod jedan od slučajeva navedenih u članu 533. ZKP-a i da zakon nije osiguravao pravo na naknadu zatvorenima čiji su prigovori bili dopušteni. Evropski sud je stoga zauzeo stajalište da je, tumačeći član 533. ZKP-a domaći sud zauzeo pretjerano formalistički pristup koji nije bio u skladu s duhom člana 5. stav 5.

¹ Preuzeto sa [Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava - Nova presuda - Moskali protiv Hrvatske \(gov.hr\)](#)

² Informacije su pripremljene u saradnji između Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i Odjela za sudsku dokumentaciju i edukaciju Sekretarijata Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine. Iste su informativnog karaktera i ne obavezuju Sud.

[Gadžijev i Gostev protiv Rusije](#) (br. 73585/14 i 51427/18), 15.10.2024. godine

Povreda člana 10. Ek

Podnosioci predstavke su Salih Gadžijev i Nikolaj Gostev, ruski državljani.

Predmet se odnosi na disciplinske mjere izrečene podnosiocima predstavke koje su rezultirale njihovim otpuštanjem iz službe.

G. Gadžijev, pukovnik policije u jedinici Ministarstva unutrašnjih poslova Dagestana, otpušten je 2013. godine nakon disciplinskog postupka u kojem je utvrđeno da je u četiri navrata dao izjave za medije o korupciji u policijskim snagama. Zamjereno mu je da prije davanja spornih izjava iste nije uspio da koordinira sa Odjelom za informisanje i odnose s javnošću Ministarstva unutrašnjih poslova.

G. Gostev, zaposlenik moskovskog metroa od 1992. godine, postao je 2014. godine predsjednik sindikata radnika metroa. U 2016. godini, nakon niza tehničkih nesreća koje su izazvale prekid rada metroa, sindikat je organizovao demonstracije i niz individualnih protesta kako bi se vlastima i javnosti skrenula pažnja na pitanja sigurnosti. Povodom daljih prekida rada, G. Gostev je dao dva intervjua za internet medije u svojstvu predsjednika sindikata. Uprava moskovskog metroa ga je 2017. ukorila zbog davanja intervjua u dva odvojena navrata. S obzirom da je druga opomena bila zbog ponovljenog nedoličnog ponašanja, rezultirala je njegovim otpuštanjem.

Podnosioci predstavke su se žalili na navedene odluke nadležnim domaćim sudovima, ali su njihove žalbe bile neuspješne.

G. Gadžijev se poziva na član 10 Konvencije (sloboda izražavanja), tvrdeći da je smijenjen zbog toga što je javno iznio svoje stavove o pitanjima od javnog interesa.

G. Gostev se poziva na članove 10 (sloboda izražavanja) i 11 (sloboda okupljanja i udruživanja), navodeći da je bio spriječen da na efikasan način obavlja svoju funkciju.

Evropski sud je posebno primjetio da je gospodin Gadžijev iznio optužbe o koruptivnim radnjama koje su ugrožavale efikasnost i sigurnost policijskih operacija, što su pitanja od velikog interesa za društvo u cjelini. Također je primjetio da su se optužbe gospodina Gosteva ticale sigurnosti metroa i bile su od interesa za veliku grupu ljudi (stanovnike Moskve koji redovno koriste ovo ključno sredstvo transporta). U oba slučaja, Sud je zaključio da miješanje u slobodu izražavanja podnosilaca predstavke nije bilo "neophodno u demokratskom društvu."

[A.L. i E.J. protiv Francuske](#) (br. 44715/20 i 47930/21), 17.10.2024. godine

Predstavka odbačena zbog neiscrpljivanja

Podnosioci predstavke su A.L. i E.J., britanski državljani. Obojica su trenutno u zatvoru u Ujedinjenom Kraljevstvu.

Dana 7. decembra 2018. godine, tužilaštvo specijalizovanog međuregionalnog odjeljenja (jurisdiction interrégionale spécialisée – "JIRS") krivičnog suda u Lilo pokrenulo je preliminarnu istragu o EncroChat-u i njegovim korisnicima. Istrage koje je sproveo specijalizovani istražni servis (Centar za borbu protiv sajber kriminala francuske žandarmerije (Centre de lutte contre

les criminalités numériques)) utvrdile su da je nekoliko kriminalnih organizacija koje djeluju u Francuskoj prešlo na korištenje ovog alata za šifrovanu komunikaciju. Ustanovljeno je da EncroChat funkcioniše kao zatvorena mreža, koristeći modifikovane pametne telefone povezane na server smješten u Francuskoj. Prema mišljenju istražitelja, tehničke karakteristike ovog komunikacionog alata i metode njegove distribucije ukazivale su na to da se koristi u kriminalne svrhe. Naknadne istrage omogućile su razvijanje tehničkih sredstava pomoću kojih se moglo daljinski preuzeti podatke sa ovih uređaja i prenijeti ih francuskim vlastima u nešifrovanom obliku. Nizom odluka donijetih od 30. januara do 31. marta 2020. godine, sudija krivičnog suda u Lilu odobrio je mjeru za daljinsko preuzimanje podataka sa svih uređaja povezanih na EncroChat mrežu. Paralelno s tim, primijenjeni su različiti mehanizmi policijske i pravosudne saradnje kako bi francuske i holandske vlasti mogle da rade zajedno. Takođe je otvoren dosije o EncroChat-u u Agenciji Evropske unije za saradnju u krivičnom pravosuđu (Eurojust). Pomoć je pružila Agencija Evropske unije za saradnju u sprovođenju zakona (Europol). Francuske i holandske vlasti obavijestile su svoje kolege u Ujedinjenom Kraljevstvu o planiranoj operaciji preuzimanja podataka i ponudile da stave na raspolaganje podatke korisnika smeštenih na njihovoj teritoriji za potrebe sprovođenja zakona. Dana 11. marta 2020. godine, Krunska tužilačka služba (CPS) izdala je evropski istražni nalog (EIO) za prenos svih podataka koje su francuske vlasti mogle preuzeti sa uređaja lociranih na teritoriji Ujedinjenog Kraljevstva. Preuzimanje podataka počelo je 1. aprila 2020. godine. Podaci preuzeti sa teritorije Ujedinjenog Kraljevstva prenijeti su britanskim vlastima za sprovođenje zakona u skladu sa EIO od 11. marta 2020. Tokom noći između 12. i 13. juna 2020. godine, EncroChat je obavijestio sve svoje korisnike da su njihovi telefoni možda kompromitovani i pozvao ih da odmah unište svoje uređaje. Preuzimanje podataka je prestalo 2. jula 2020. godine, a izvršeno je na ukupno 39.571 uređaju. Demontiranje EncroChat-a dovelo je do hapšenja 6.558 osumnjičenih i zapljene 103 tone kokaina, 163 tone kanabisa i 3,3 tone heroina širom svijeta, kao i zapljene oružja, eksploziva i prihoda od kriminala. Vlada Ujedinjenog Kraljevstva je navela da su podaci koje su prenijeli francuski organi omogućili britanskim vlastima da uhapsu 746 osoba i zapljene 54 miliona funti (64 miliona eura) u gotovini, nekoliko tona droge i 77 komada oružja. A.L. i E.J. su procesuirani u dva odvojena slučaja u Ujedinjenom Kraljevstvu zbog njihove upotrebe EncroChat-a. A.L. je uhapšen 18. juna 2020. godine. Optužen je za zavjeru radi ilegalnog uvoza kokaina i heroina i za zaveru sa namjerom distribucije kokaina i heroina. E.J. je uhapšen 16. juna 2020. godine. Optužen je za zavjeru radi snabdjevanja kokainom i heroinom, zavjeru za počinjenje tri ubistva i iznudu. U oba slučaja komunikacije preko EncroChat-a bile su uključene kao dokaz u optužnici.

Pozivajući se na član 8 (pravo na poštovanje privatnog života), podnosioci predstavke su se žalili na daljinsko preuzimanje podataka sa svih uređaja povezanih na EncroChat mrežu od strane francuskih vlasti i na prenos prikupljenih podataka vlastima u Ujedinjeno Kraljevstvo. Dovedi su u pitanje i kvalitet zakonskih odredbi koje regulišu daljinsko preuzimanje podataka i potrebu za takvim miješanjem. Pozivajući se na članove 6 (pravo na pravično suđenje) i 13 (pravo na efikasan pravni lek), također su tvrdili da nisu imali dostupan pravni lijek kojim bi mogli efikasno osporiti odluke koje su odobravale preuzimanje podataka na koje su se žalili.

Evropski sud je primijetio da su podaci korisnika EncroChat-a prikupljeni na inicijativu francuskih vlasti putem mjere preuzimanja podataka koja je naložena u okviru krivičnog postupka koji je pokrenuo specijalizovani međuregionalni odel krivičnog suda u Lilu. Podaci koji se odnose na korisnike EncroChat-a koji se nalaze u Ujedinjenom Kraljevstvu prenijeti su, kao dokaz koji su francuske vlasti već posjedovale, radi korištenja u drugim krivičnim slučajevima, na osnovu Evropskog istražnog naloga (EIO) koji je izdala Krunska tužilačka služba Ujedinjenog Kraljevstva. Daljinski preuzeti podaci su tako uključeni kao dokaz u optužnici u postupcima protiv oba podnosioca predstavke u Ujedinjenom Kraljevstvu.

Sud je primijetio da su, prema članu 694-41 Francuskog zakona o krivičnom postupku, podnosioci žalbe mogli tražiti isključenje dokaza pribavljenih sprovođenjem EIO od 11. marta 2020. godine, koji su odobrile vlasti Ujedinjenog Kraljevstva, i da su to mogli učiniti pod istim uslovima i prema istim procedurama kao osoba pod sudskom istragom u Francuskoj, tvrdeći da su bili u uporedivoj proceduralnoj situaciji i da su prenijeti podaci proizašli iz mjere preuzimanja podataka koja nije bila u skladu sa zahtjevima člana 8 Konvencije.

Evropski sud je zaključio da je podnosiocima predstavke u Francuskoj bio dostupan pravni lijek kojim su mogli efikasno osporiti mjeru prenosa podataka preduzetu na osnovu EIO koji su izdale vlasti Ujedinjenog Kraljevstva, zajedno sa mjerom preuzimanja podataka. Međutim, podnosioci predstavke nisu iskoristili nijedan pravni lijek na francuskim sudovima i nisu iznijeli nikakvu posebnu okolnost koja bi ih mogla osloboditi od te obaveze.

Smatrajući da podnosioci žalbe nisu ispunili uslov iscrpljivanja domaćih pravnih lijekova, Sud je njihove žalbe proglasio neprihvatljivim.